

2. Hrusovsky, M., Noere, K. (2011). Military tourism. In A. Papathanassis (Ed.) The long tail of tourism: holiday niches and their impact on mainstream tourism (pp. 87-94). Wiesbaden: Gabler [in English].
3. Kliap, M.P., & Shandor, F.F. (2011). Suchasni riznovydy turyzmu [Modern varieties of tourism]. Kyiv: Znannia [in Ukrainian].
4. Koveshnikov, V., Lifirenko, O., Stukal's'ka, N. // (2016). Innovacijni vy'dy` tury`zmu [Innovative types of tourism]. Investments: practice and experience, 4, 38-44 [in Ukrainian].
5. Kushnar`ov, V., Polishhuk, O. (2018). Militari-tury`zm yak innovacijny`j napryamok ekstremal`nogo ta piznaval`no-rozvazhal`nogo tury`zmu [Military tourism as an innovative direction of extreme and educational and entertaining tourism]. Bulletin of the Kiev National University of Culture and Arts. Series: Tourism: Sciences. Sat, 1, 107-118 [in Ukrainian].
6. Melnyk, A. (2012). Nestandardni vydy turyzmu. Osoblyvosti funktsionuvannia viiskovoho turyzmu [Non-standard types of tourism. Features of the functioning of military tourism]. Kraieznavstvo, heohrafiia, turyzm, 16, 3-5 [in Ukrainian].

ЗАКЛАДИ РОЗМІЩЕННЯ ЯК СЕГМЕНТ ТУРИСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ

А.В. Мельник¹, Н.В. Чир²

¹avmelnyk@ukr.net, ²Nadezda_chyr@i.ua

*¹Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу,
м. Івано-Франківськ, Україна, ²ДВНЗ «Ужгородський національний
університет», м. Ужгород, Україна*

Development of tourist infrastructure by the main components of the tourist service system causes a changes in approaches to their functioning and also an emergence of different types of hotel business enterprises in the light of current trends.

The aim of the study is to assess peculiarities of functioning of the establishments of Transcarpathian region as an important segment of tourist infrastructure. In particular, statistics of the main indicators of activities of hotels and the similar placement facilities, as well as the dynamics of the number of specialized accommodation facilities in the study area has been presented.

The conclusion is drawn on the need for a comprehensive approach aimed at improving the functioning of accommodation facilities, taking into account the needs of the international tourist flow.

Key words: *tourist infrastructure, accommodation establishments, tourism industry, hospitality, Transcarpathian region*

Інфраструктуру туризму можна розглядати як комплекс видів діяльності щодо створення умов для реалізації туристичних послуг. Слушним є і розуміння туристичної інфраструктури як сукупності різноманітних об'єктів, що використовуються для задоволення потреб туристів. Якщо в першому випадку акцент ставився на діяльнісному, динамічному аспекті, то в другому випадку наголошується на матеріально-технічному, статичному прояві туристичної інфраструктури.

Варто враховувати, що безпосередньо у сфері туристичної діяльності формується не більше 10% загального доходу, одержуваного від туристичної індустрії. Решта 90% припадають на об'єкти інфраструктури туризму [2]. Відтак, об'єкти інфраструктури відіграють вирішальну роль у регіональній економіці туризму.

Одним з позитивних чинників розвитку туристичної індустрії Закарпатської області є наявна туристична інфраструктура. Розвиток інфраструктури в Закарпатській області регламентується Регіональною стратегією розвитку Закарпатської області на період до 2020 року, прийнятою Закарпатською обласною радою 06 березня 2015 року, а також Програмами соціально-економічного розвитку області.

Мережа оздоровчих, рекреаційних та туристичних об'єктів на території Закарпатської області станом на 2017 рік за даними Головного управління статистики налічує понад 400 санаторно-лікувальних та туристично-рекреаційних об'єктів; майже 400 сільських садиб, які готові надавати туристичні послуги, 21 туристично-інформаційний центр тощо [1].

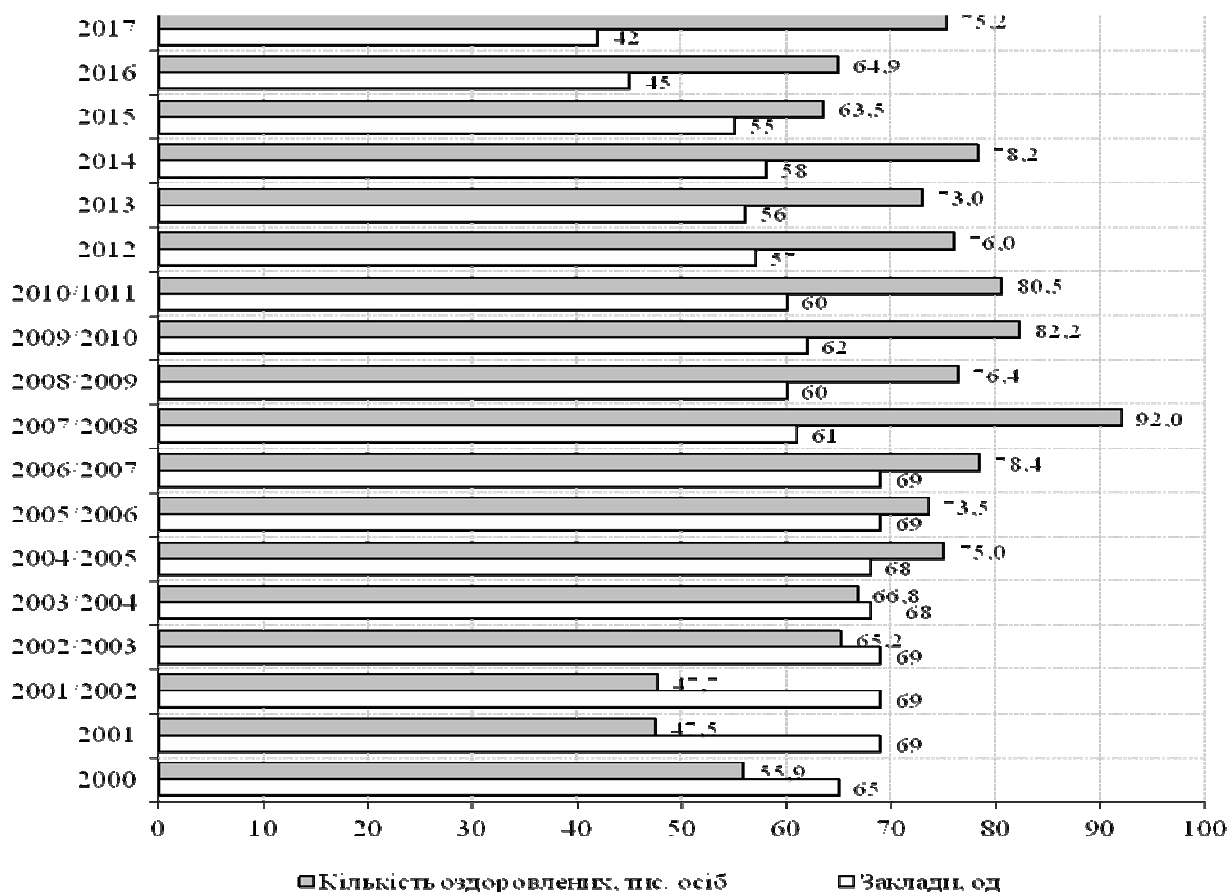

Рис. 1. Динаміка кількості спеціалізованих засобів розміщення та розміщених у них осіб [3]

Чільне місце в інфраструктурі рекреаційної галузі займають заклади розміщення. До мережі спеціалізованих засобів розміщення у досліджуваному регіоні у 2017 році увійшли: 16 санаторіїв, 2 дитячі санаторії, 1 пансіонат з

лікуванням, 3 дитячих заклади оздоровлення цілорічної дії, 3 будинки відпочинку, 1 пансіонат відпочинку, 14 баз відпочинку та інших закладів відпочинку (крім турбаз), 2 оздоровчі заклади 1-2 денного перебування [1]. Найбільша кількість зазначених суб'єктів зосереджена у Тячівському (31,0 %), Свалявському (16,7 %), Мукачівському (9,5 %), Хустському, Ужгородському та Виноградівському (по 7,1 %), Березівському та Міжгірському (по 4,8 %) районах.

Динаміка кількості спеціалізованих закладів розміщення Закарпатської області представлена на рисунку 1.

Упродовж 2017 року в закладах такого типу було розміщено 75,2 тис. осіб, що на 15,8 % більше, ніж у попередньому році. За віковою структурою розміщено 66,3 тис. дорослих осіб та 8,9 тис. дітей. Із загальної кількості розміщених 1,5 тис. осіб – іноземці, 2,8 тис. осіб – постраждали від аварії на ЧАЕС. Загалом усіма відпочиваючими в оздоровчих закладах проведено 967,1 тис. ліжко-днів або 12,9 ліжко-дня в середньому однією особою.

Як видно з рисунку 2 за даним показником Закарпатська область поступається лише сусідній Львівській області.

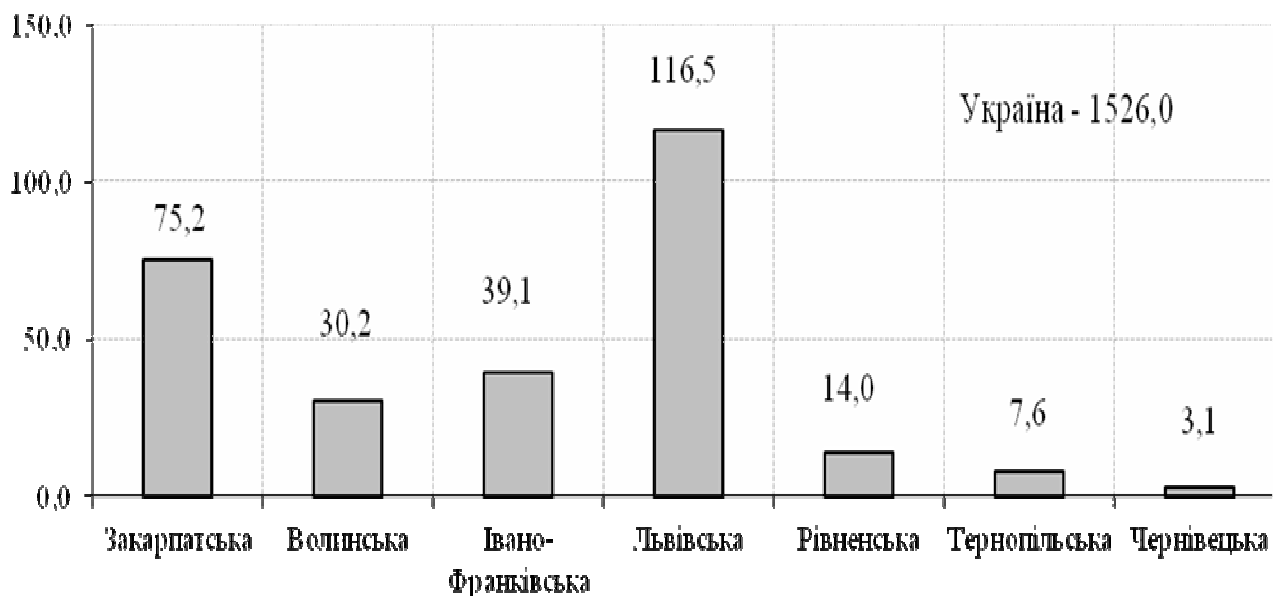

Рис. 2. Порівняльна характеристика кількості осіб, розміщених у спеціалізованих засобах розміщення в областях Західної України, тис. осіб (станом на 2017 рік) [1]

В інфраструктурі туризму Закарпатської області одне з центральних місць займають готелі та аналогічні засоби розміщення. На її території у 2017 році функціонувало 208 таких підприємств, створених юридичними особами та фізичними особами-підприємцями, у тому числі 147 готелів, 44 туристичні бази, гірські притулки, студентські літні табори, 12 мотелів, 4 хостели, 1 гуртожиток для приїжджих.

У 2017 році у загальному потенціалі готелів та аналогічних засобів розміщення за даними Головного управління статистики Закарпатської області

налічувалося 4,7 тис. номерів, найбільшу частку з них (54,2 %) склали номери першої категорії, номери вищої категорії склали 18,9 % від загального номерного фонду (табл. 1).

Таблиця 1

Основні показники роботи готелів та аналогічних засобів розміщення [1]

Показники	2000	2005	2010	2014	2015	2016	2017
Кількість готелів та аналогічних засобів розміщення, од.	39	38	67	229	213	211	208
у них:							
номерів, од	1395	1462	2512	4744	4358	4916	4663
одноразова місткість, місць	2839	3152	5380	10160	9466	10658	10169
Обслуговано приїжджих,							
тис. осіб	84,3	99,2	101,5	142,5	166,5	204,4	237,9
у т.ч. іноземців	9,2	34,5	17,5	10,0	9,3	21,9	29,8
Коефіцієнт використання місткості готелів та аналогічних засобів розміщення	0,19	0,34	0,15	0,15	0,19	0,19	0,20

Упродовж 2017 року послугами готелів та аналогічних засобів розміщення скористалися 237,9 тис. подорожуючих, що на 16,4 % більше, ніж у попередньому році. Із них 208,1 тис. осіб – громадяни України, 29,8 тис. – іноземці. Найбільше приїжджих зупинялося у місті Ужгород (42,4 тис. осіб або 17,8 %), Ужгородському районі (32,1 тис. осіб або 13,5 %), Виноградівському районі – 24,4 тис. осіб або 10,3 %, Міжгірському районі – 19,9 тис. осіб або 8,4 %, Перечинському районі – 19,2 тис. осіб або 8,1 %, місті Мукачево – 18,1 тис. осіб або 7,6 %, Мукачівському районі – 16,4 тис. осіб або 6,9 %, місті Берегово – 15,0 тис. осіб або 6,3 %, Рахівському районі – 12,2 тис. осіб або 5,1 % та Свалявському районі – 11,6 тис. осіб або 4,9 % [1].

Готелями обслужено 74,0 % від загальної кількості розміщених приїжджих в області, туристичними базами, гірськими притулками, студентськими літніми таборами – 22,0 %, хостелами – 2,3 %, мотелями – 1,6 % та гуртожитками для приїжджих – 0,1 %.

Загальна сума доходів від наданих послуг готелів та аналогічних засобів розміщення у 2017 р. склала 229,7 млн. грн., що на 20,4 % більше, ніж у попередньому році, з них 173,4 млн. грн. – дохід від надання послуг власне готелів [1].

Нестача готельних номерів зумовлює дуже високі за міжнародними стандартами ціни на готельні послуги. Проблемним також є питання рівня послуг, що не завжди задовольняють потреби міжнародного туристичного потоку. Найбільша кількість готелів розташована у містах Ужгород і Мукачево, а також у Рахівському, Мукачівському та Міжгірському районах, які є центрами ділової активності в регіоні, мають розвинену мережу промислових підприємств, або забезпечують приваблення масових туристичних потоків.

Більш складна ситуація з насиченням готелями класу від трьох зірок і нижче. Згідно з світовою практикою, саме в таких готелях розміщується близько 70% туристів й командированих з середнім та низьким рівнем доходів.

Більшість наявних в області готелів такого класу збудовано давно і вони не відповідають сучасним стандартам якості, а перебудовані, хоча й відносяться переважно до тризіркових, насправді розраховані на клієнтів бізнес-класу через високу вартість проживання у них. Тож не дивно, що конкуренцію останнім складають власники квартир, що здають їх в оренду [3].

Подальший розвиток готельного господарства досліджуваного регіону неможливий без сучасного обладнання і новітніх технологій. Це стосується, насамперед, інформаційних технологій, ефективних і надійних систем захисту, які сприяють досягненню високого рівня якості послуг. На сучасному етапі в області недостатньо застосовуються туристичні технології, які в розвинутих країнах набули ознак повсякденної уживаності: електронні інформаційні довідники щодо готелів, транспортних маршрутів і туристичних фірм з переліком і вартістю послуг тощо.

Швидкими темпами протягом останніх років здійснювалось будівництво невеликих туристично-рекреаційних об'єктів (кемпінгів, міні-готелів, баз відпочинку, пансіонатів тощо). Також для даного регіону властива значна кількість офіційно незареєстрованих закладів розміщення (приватних садиб), які не є сертифіковані, але надають традиційно сезонні послуги з розміщення.

Варто відзначити, що подальша модернізація та удосконалення лише закладів розміщення, як сегменту туристичної інфраструктури є недостатнім для розвитку туристичної інфраструктури як системи. Адже, розвиток одних елементів регіональної інфраструктури туризму без пропорційного розвитку інших призводить до дисбалансу в її структурі та неповного задоволення потреб споживачів, знижує ефективність функціонування туристичних підприємств. Процес розвитку інфраструктури ринку туристичних послуг об'єктивно вимагає системного підходу до управління, що породжує необхідність розробки системи стратегічного управління розвитком інфраструктури туризму на основі науково обґрунтованої процедури його передбачення, регулювання, адаптації до динамічно мінливих пріоритетів споживачів туристичних послуг і зовнішніх умов навколишнього середовища.

Список використаних джерел:

1. Zakarpattia – sanatorii ta turizm: statystychnyi zbirnyk 2017 roku (2018) [Transcarpathia - health resorts and tourism: a statistical compilation of 2017] [The Main Statistics Department in the Transcarpathian Region], 104 [in Ukrainian].
2. Lendjel O. (2018) Napriamky rozvytku infrastruktury rynku turystychnykh posluh rehionu [Directions for the development of the tourist services of the region infrastructure] *Scientific bulletin of Mukachevo state university*, 1(9), 110-116 [in Ukrainian].
3. Travel & Tourism Economic Impact, 2018. Ukraine. Retrieved from <https://www.wttc.org/-/media/files/reports/economic-impact-research/countries-2018/ukraine2018.pdf> [in English].